

Nieuwjaarstoespraak 12 januari 2018

Zeeuwse kracht als basis voor samenwerking

Door Han Polman, commissaris van de Koning in Zeeland

NB. Alleen het gesproken woord telt.

Dames en heren, namens het provincie bestuur: welkom op deze nieuwjaarsbijeenkomst, wij hopen dat u allen een goede kerst en jaarwisseling heeft gehad!

In de afgelopen weken hebben we wat stormen moeten doorstaan. Dat zijn we in Zeeland wel gewend. In het afgelopen jaar hebben we ook figuurlijk soms zwaar weer getrotseerd en uitdagingen het hoofd geboden en samen mooie resultaten bereikt!

In veel opzichten zijn het bijzondere tijden, veel is niet meer zo vanzelfsprekend. Natuurlijke en technische ontwikkelingen veranderen onze samenleving. Ik noem met name de onomkeerbare klimaatverandering die ons leven echt zal en moet veranderen; en de invloed van nieuwe technologie, met name de digitalisering met enorme invloed op economie, leefbaarheid.

Die ontwikkelingen kennen bedreigingen maar vooral ook kansen. Grote veranderingen leiden soms tot onzekerheid, ontkenning of zelfs verzet en juist daarom is het belangrijk dat wij verbonden blijven met onze belangrijkste waarden die een leidraad zijn voor hoe we ons tot elkaar verhouden, hoe we met elkaar omgaan en ons doen beseffen wat ons met elkaar verbindt.

Die zoektocht bij grote veranderingen naar waarden die ons verbinden is natuurlijk niet nieuw. Het afgelopen jaar is ook in Zeeland 500 jaar Reformatie herdacht. Ik was bij de mooie slotbijeenkomst in de Sint Nicolaaskerk in

Brouwershaven. Het beeld van de heilige Sint Nikolaas boven in de kerk, hoog genoeg om de beeldenstorm te hebben overleefd.

We weten dat de reformatie een grote invloed in onze provincie heeft gehad en tot een grote verscheidenheid aan kerkgenootschappen heeft geleid. Sommige pastoors bleven trouw aan de katholieke kerk en anderen werden protestant. Geloof, hoop en liefde bleven en blijven velen verbinden. De Verlichtingsidealen van vrijheid, gelijkheid en broederschap kwamen natuurlijk niet uit de lucht gevallen en zijn nauw verbonden met de eeuwenlange ook christelijke zoektocht naar menselijke waardigheid, beschaving en verbondenheid. Ook de mensenrechten zijn daar uiteindelijk de resultante van. Daarom zijn we ook vereerd dat dit jaar weer de Four Freedoms Ceremony hier in de Nieuwe Kerk plaatsvindt. Komend jaar bieden wij in Zeeland weer het podium aan een aantal vooraanstaande voorvechters van die 4 vrijheden.

Om positief en met zelfvertrouwen nieuwe en spannende ontwikkelingen tegemoet te treden moet onze leidraad zijn dat ook komende generaties zich maximaal en in vrijheid kunnen ontwikkelen en ontplooiën als goede mensen voor elkaar. Daarvoor blijft investeren natuur, cultuur en kennis van grote betekenis. Ze zijn randvoorwaarden voor de ontwikkeling van onze inwoners, onze economie en onze leefbaarheid in Zeeland.

Het gaat weer beter met de economie en dat zal ook blijken uit de 'Staat van Zeeland'. Voor alle duidelijkheid, de 'Staat van Zeeland' is geen afkondiging van een Zeeuwse soevereine Staat, geen Zeeuwse onafhankelijkheidsverklaring. Wij doen niet mee aan die trend van muren opwerpen (letterlijk en figuurlijk) en je afzetten tegen je omgeving, van America First, Hongarije, Polen, en de Brexit, waarvan de gevolgen nu duidelijk worden en waarvan we ook als provincie zullen bezien hoe we in overleg met het Zeeuwse bedrijfsleven de kansen ervan kunnen benutten en bedreigingen het hoofd kunnen bieden.

De Staat van Zeeland die over enkele dagen, door ZB, ons Zeeuwse planbureau en bibliotheek wordt gepubliceerd, beschrijft de ontwikkelingen in onze provincie. De cijfers uit de nieuwe Staat laten zien dat de economie uitstekend draait, dat de werkloosheid daalt naar het niveau van voor de crisis en dat de bedrijven handen tekort komen. De Zeeuwen maken zich dan ook beduidend minder zorgen over hun financiële situatie dan tijdens de crisis. Wel maken veel Zeeuwen zich zorgen over de gevolgen van de klimaatverandering: tweederde denkt dat het een redelijk tot grote bedreiging is.

De kunst zal echter zijn om ook de kansen van die klimaatverandering te benutten. Want op het terrein van klimaat en energie kan Zeeland een voorbeeld zijn voor andere gebieden in de wereld. Zon, wind en getij zijn ons natuurlijk kapitaal. En ook initiatieven van bedrijven in het toepassen en delen van duurzame grondstoffen en energie strekken de rest van de wereld tot voorbeeld.

Hoewel wij Zeeuwen in onze aard niet graag afhankelijk zijn, ook in verleden hebben we vaak onze eigen boontjes moeten doppen, sociaal en geografisch, erkennen we inmiddels wel dat we voor de belangrijkste opgaven met elkaar moeten samenwerken voor een leefbaar Zeeland.

Ik zie dat dit besef in onze provincie het afgelopen jaar is gegroeid, dat we van elkaar afhankelijk zijn en dat we moeten samenwerken als het gaat om het leefbaar houden van onze Delta. Als overheden, bedrijven, kennisinstellingen, sectoren, rijk, kunnen we daar komend jaar op voortbouwen door onze krachten te blijven bundelen! We hebben daarmee al mooie resultaten geboekt.

Een goed voorbeeld is natuurlijk de kustvisie. Door de samenwerking tussen de betrokken organisaties op het terrein van natuur, toerisme, ZLTO, Rijkswaterstaat, waterschap, gemeenten en provincie weten we hoe we de kwaliteit van onze unieke Deltakust waarborgen.

De succesvolle uitvoering van het rapport Balkenende, Zeeland in stroomversnelling kon en kan alleen door krachtenbundeling tussen Zeeuwse overheden, het bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. Bedankt voor die goede samenwerking!

Dankzij die samenwerking, ook met de Rijksoverheid, en een goede lobby staat Zeeland goed in het regeerakkoord met de nadruk op het belang van sterke regio's. Maar in goed Zeeuws; 'the proof of the pudding is in the eating'! Afgelopen woensdag hebben we in Zeeland aan minister Carola Schouten ons voorstel overhandigd om door te bouwen op het uitvoeringsprogramma Balkenende, Zeeland in stroomversnelling 2.0. We richten ons daarbij op het versterken van kennis en innovatie op die terreinen waar we ons onderscheiden met Campus Zeeland als leidraad, investeren in leefbaarheid en goede voorzieningen voor bedrijven. Dat is cruciaal voor ons vestigingsklimaat en voor voldoende arbeidskrachten; bestaande en nieuwe Zeeuwen!

De samenwerking met het bedrijfsleven krijgt komend jaar een impuls met de oprichting van een Economic Board Zeeland. Daarin komen vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, onderwijs en overheden bij elkaar om economische groei aan te jagen. Ik mag vandaag bekend maken dat de voorzitter van deze Economic Board Zeeland is gevonden, in de persoon van Eric de Ruijsscher. Eric is al langere tijd een betrokken en enthousiaste pleitbezorger van samenwerking op alle fronten.

We hopen in januari ook de andere leden van de Board bekend te kunnen maken. Ik wens hen alvast een vliegende start en hoop dat zij door middel van de krachtenbundeling de Zeeuwse economie duurzaam kunnen versterken.

Deze aanpak van krachtenbundeling en samenwerking is zo noodzakelijk in onze provincie, gezien de opgaven en de schaal waarin we dat moeten doen. Dat brengt extra verantwoordelijkheid met zich mee voor het optreden van Zeeuwse overheden, afzonderlijk en samen in onze Zeeuwse regio.

Dat is niet altijd eenvoudig, regio is een werkwoord! De commissie onder leiding van Giel Jansen die ons hierop spiegelt zal ons scherp kunnen houden.

Als provinciebestuur zijn we soms gelijkwaardige mede overheid samen met de gemeenten om dingen voor elkaar te krijgen. Tegelijkertijd hebben we ook een voor Zeeland kaderstellende of

toezichhoudende rol als hogere overheid. We bedoelen het allemaal goed, maar we moeten als overheden ook duidelijk zijn vanuit welke rol en belangen we dingen vinden en doen.

Een voorbeeld daarvan is hoe we de kansen pakken van nieuw omgevingsbeleid voor het gebruik en de inrichting van onze Zeeuwse Delta. Hoe gaan we om met en geven we ruimte aan mobiliteit, klimaat, energie, natuur, werk en wonen. Ook hier gaat het om de kwaliteit van onze hele Zeeuwse Delta. Dan kan het natuurlijk niet zo zijn dat we tegen organisaties en medeoverheden zeggen: u vraagt wij draaien. Het provinciebestuur is natuurlijk wel iets meer dan verlengd lokaal bestuur.

We moeten samen de belangen in beeld brengen, samen tot afwegingen komen die de kwaliteit van de hele Zeeuwse Delta ten goede komen en respect tonen voor de soms verschillende rollen en verantwoordelijkheden die we hebben. We zijn afhankelijk van elkaar.

Provinciale en Gedeputeerde Staten onderkennen samen met onze gewaardeerde ambtelijke collega's dat bij dit type vraagstukken de rol van de provinciale overheid vooraf goed moet worden afgewogen. We functioneren steeds meer in netwerken waarbij de rol van de overheid anders is dan dat we 'er alleen over gaan'. Dat geldt natuurlijk ook voor gemeenten.

We zullen ons overigens ook spiegelen en waar het kansen biedt samen optrekken met het rijk en provincies met vergelijkbare uitdagingen, zoals Friesland.

Een ander mooi resultaat van een positieve krachtenbundeling en tegelijk een nieuw begin is de havenfusie Zeeland Seaports en Gent met de ambitieuze naam North Sea Port; een duurzame haven als impuls voor het vergroten van de aantrekkingskracht en het vestigingsklimaat van onze regio. Zoals ik eerder heb gezegd: geen grenzen aan de groei maar groeien aan de grens!

Nog een voorbeeld van een gezamenlijke opgave: we helpen als Zeeuws-Vlaamse gemeenten en provincie, daar waar dat in het algemeen belang van Zeeland is, bij het instandhouden van voortgezet onderwijs in Zeeuws Vlaanderen wat geen wettelijke taak is maar wel even nodig.

De scholen en hun besturen zijn in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor het onderwijs en het rijk zal hier ook volgens de wet echt structureel financieel aan de lat moeten staan!

Die medeverantwoordelijkheid gaven en geven we ook invulling bij de sanering van de voormalige failliete fosforfabriek Thermphos. Die opgave overstijgt Zeeland en samen met het Rijk en de haven hebben we hierin vorig jaar belangrijke stappen gezet. Dat is soms met vallen en opstaan, als de processie van Echternach; 2 stappen achteruit en daarna 3 vooruit. Je kunt ook gewoon zeggen: Luctor et Emergo!

De komende jaren zal de inzet op duurzaamheid prioriteit zijn. De in het afgelopen jaar gevoerde energiedialoog heeft veel positieve verbindingen opgeleverd. Ik zag ook tijdens mijn werkbezoeken aan de gemeenten afgelopen jaar veel positieve samenwerkingsinitiatieven van inwoners en bedrijven om samen aan duurzaamheid te werken. De kracht en kunde van inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven die in de samenleving initiatieven ontplooiën is

een belangrijke Zeeuwse kracht, die bijdraagt aan de leefbaarheid en de economie van onze dorpen en steden. Het thema van mijn jaarverslag gaat ook over die Zeeuwse kracht en hoe wij die weten te stimuleren en te benutten in het algemeen belang. Mijn jaarverslag zal met ingang van vandaag inmiddels traditiegetrouw digitaal beschikbaar zijn.

Tot slot

Ik begon mijn speech wat onze gedeelde waarden zijn. Waarden die ons verbinden en een leidraad zijn voor ons gedrag en hoe wij ons tot elkaar verhouden. Hoe we dat in de praktijk brengen bepaalt het resultaat. Bij ons thuis vonden mijn ouders dat de 2 belangrijkste cijfers op het schoolrapport van de lagere school: de beoordeling voor houding en gedrag of gedrag en vlijt. We waren thuis niet allemaal even intelligent en scoorden niet allemaal hoog voor taal en rekenen (mijn broer en zus veel beter) maar voor houding en gedrag moesten we toch allemaal wel minimaal een 7 hebben.

Ik denk dat we bij de opgaven waarvoor we ons gesteld zien vaker bij onze houding en gedrag moeten stilstaan: waarom doen we de dingen zoals we ze doen, passen we hoor en wederhoor toe, geven we ruimte voor diagnose voordat we een oplossing poneren; spelen we niet op de persoon maar op de inhoud; is er echt dialoog en zorgvuldige belangenafweging en is er respect voor de verschillende verantwoordelijkheden en meningen die we hebben?

Dat gaat dus over de omgang met elkaar en respect voor verantwoordelijkheden. Ook tussen politici en bestuurders binnen en tussen verschillende overheden. In deze tijd van vaak 'fact free politics', waar beelden en opinies soms belangrijker zijn dan feiten en overwegingen, rust een grote verantwoordelijkheid op ons allen.

We hebben in de opmaat naar de komende gemeenteraadsverkiezingen afspraken met elkaar gemaakt over integer bestuur, ook dat gaat feitelijk over houding en gedrag en een integere samenleving.

Ga stemmen 21 maart voor de gemeenteraadsverkiezingen! Het kiesrecht is een fundament van onze democratie. Het vraagt ook respect voor al die mensen die zich voor het publiek belang willen inzetten. Die waardering geldt ook voor al die vrijwilligers in Zeeland die bereid zijn bestuurlijke verantwoordelijkheid te dragen in sport, cultuur, zorg en welzijn.

Na het muzikaal intermezzo zullen wij weer Zeeuwse complimenten uitdelen. Ook dit zijn voorbeelden van initiatieven, individuen en groepen mensen die vanuit een eigen kracht verbindingen zoeken en leggen en daarmee de wereld om ons heen bereiken en verrijken. Zij strekken ons daarmee tot voorbeeld.

Namens het provinciebestuur van Zeeland en de ambtelijke organisatie wens ik u allen vooral persoonlijk en ook zakelijk zeer voorspoedig nieuwjaar!